

מסורת הש"ס

א (תמוז) ד'ה שבי"ג אומר י' לעיל נא: מוכח דלא היה הגירסא רבי לפניהם; (ב) יבמות ק"ב, א) שבת ע"ג; (ד) שבת ע"ג, ו) דגברים יאן, ו) עושין מתפילין מזהה את חסרה הס"ד, י"ק, ו) דכסותבס בתחילת, י"ק, י"ק, לךך לשיר שיטה, י"ק, ט) מנפוח פתחה מכל הני, י"ק, ו) ופכשו, י"ק, ג) ונע' וקדושין ט, ד'ה ובלתכלה ותר' גיטין עד: וחס' כ"ב קד: וחס' מניל ע"ג; (ב) י"ג בתחילה, ט) כ"ה בסוף, (ג) ע"י ט"ו יו"ד ס"ר כ"ר ס"ק (ד) ובקשרי"ק, (ה) י' שטיין וכל' ראש ד' שטיין כ"ר, ו) ע"י חס' בספר תפלות שומאל דף ע"ג ט"ה, (פ) דמפסקן, רש"י, (ק) י"ג כ"ר.

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד'ה פ"ה 161 וס' רב דכלה כ"ל ותיבת וז' מתקן: (א) ר"ה למ"ד חס' וכו' חולקין כ"י בס"ד וחל"כ מ"ה מקדשה חמורה מפליין:

גליון הש"ס

גמ' לא אריית. ענין זה פסקים דף י' ע"ה ענינת י"ז ע"ה: ודאידא נהוג ע"ה: שם שפוטא עיין משניות מהר"ק שולח ע"ד:

לקו"י רש"י

גלועיין "גלאווא"ן. עין סדוק.

מוסף רש"י

כיוצא בו, רש"י דכ"ה פלין על ד' עושין חסן על ראש וחסן על ד' ראש חסן עושין חסן על ד' לפי שאין מורידין וכו' (נכתב ע"ס). ס"ת שבלה. חסן מתחת מנחת יריעה שפרשיות שטע ויהי' אם ענינת כותמה לקוטעה מזהה (ע"ס).

שיטה מקובצת

א) אטבא דספרי ואות י' נמחק. פרש"י עין סדוק כ"ר וזהו כ"י אחת גזול וראבע וזהו לפטלה ולמטה אבל מן הגזל לא פטניו שיעור הירוח ושטא כיון דברוך מאחד כלפי שטע צריך בראש כדי לגזל היתה וזה מה שנהגו העולם עתה לכתוב ש"ד במבוך בנגד האורי שלמי היה ונרקבין הסף לקרותו במבוך) שאין צורך דאי כדי לגזל חוקף אי"כ יהיה מכותה מאותו חוקף ושטא יחתוך הקלף מאותו מקום. חוס' אחרות: א) בסתומה. פרש"י כתב בתחילת (והשיתן) ובסוף שיטה והחלק באמצע וכן מנהג קדמונים והיכא שנודמן לו שגמר השיטה בסוף הפרשה ולא נשאר מקום בשיטה להניח חלק להתחיל פרשה אחרת יגמור כל השיטה באותה פרשה ויניח חלק בתחילת פרשה שישתתה בכ"ד ימין ותחיל פרשה אחרת באמצע השיטה ופתוחה זה שמניח חלק בסוף השיטה כבר שטאל אותו מתחיל פרשה אחרת באותה שיטה אלא מתחיל בראש השיטה משכ ואם נדמן לו ונמר השיטה חלק הפרשה יניח שיטה שלפני חלק ותחיל בראש השיטה שלישית סדורה כ' עד מתחיל מלמעלה (הוא בתוס' ולכן לא העתיק) לפיכך הניחו ר"ת בפתוחה להניח ריח בסוף שיטה ובראש שיטה כ"י כדי לקיים שניהם ומיהו לפי זה קשה למנהג שלנו שאנו מניחין ריח במזהב בסוף שיטה אחר ובשערין ואין אנו מתחילין והיה בראש שיטה שניה אלא מניחין ריח עתה ולפי דברי ר"ת קרי

אמרפי לו רבי מה טעם. אמה עושה אותם פתומות והלא כמורה

סתומות הן. אותו ריח שלאחר ובשערין (דגרים ו' א') הוא סמוס (שמאל של שיטה) והריח באלמע השיטה: **אמר לי הוליל ובסורה אינן סמוכות**.

הנך שתי פרשיות שזו כותמה בואתחנן (שם) וזו כמזהב בזהיה עקבם) לפיכך

ח) אלו עושין פתוחות: **מאי לאו**

אפסוקוס. קאלמר רב א) א) זה דהלכה כר"ש: **אטבא** א' **דספרי**. גלועיין

ען סדוק הנוטק דפי קונטרס שלא יכפלו: **אימ ליה מנהגא**. כדמפרש

אס יבא אליהו כו': **מנעל לכתחילה**. למ"ד אס יבא אליהו ויאמר חולצין

במנעל שומעין לו קסבר מנעל השטא לכתחילה לא עד שיבא אליהו ויורה

א) כו'. למ"ד אס יבא אליהו ויאמר חסן חולצין במנעל שומעין לו מכלל

יב' עד שיבא אליהו ויאמר לא תחללו כדמנעל חולצין כו' (ב): תפילין

קדושתן חמורה ממזוה שיש בהן ד' פרשיות: **הכל סתומות**. בס"ת והכל פתומות במזהה אלא ש"מ במזהה נמי סתומות הן: **ודילמא להשלים**.

דילמא הא דדייקינן הא מורדין ויעושין יא' שאס חסרה מתפילין מזהה:

קלף. כותבין עליו במקום גשר כו'. אלמא תפילין אי אפשר לעשות מזהה דהא על הקלף נכתבו: ומשני

למזוה. מזוה תפילין על הקלף ומזהה אדוכסוקטוס אצל אס שינה אין בךך

כלוס הילכך אס מורדיין עושין: **והסניא יד' שינה פסול**. ומשני בתפילין קמיירי

דלס

שאין מורדיין מקדושה חמורה לקדושה קלה הא מורדיין עושין אמאי הכא

סתומות והכא פתוחות דלמא א' להשלים הא מורדיין עושין והתניא ו'הלכה

למשה מסיני תפילין על הקלף ומזהה על דוכסוקטוס קלף במקום גשר

דוכסוקטוס במקום שער דלמצוע והתניא שינה פסול ו'בתפילין והתניא שינה בין

בוה ובין בוה פסול ו' אידי ואידי בתפילין והא דכתביניהו אקלף במקום שער והא

דירושלמי דפליג אש"ס דידן דמסקינן הכא כי אמר רב אריות ולא אפתומות והתם פסקין רב דהדיא כמ"ד פתוחות והכי איתא התם התם מזהה

אית תנא תני פתוחות ואית תנא תני סתומות שמואל בר שילת גסס רב הלכה כדברי מי שאומר פתוחה שאין זה מקומה פתוחה מראשה פתוחה מסופה פתוחה מסופה פתוחה מכלן ומכלן סתומה והאי דלפי הירושל' משמע לנאורה דלס מסיים פרשה באלמע

שיטה ואחר כך מתחיל לכתוב באלמע שיטה שתחתיה ואין יתכן זה מי גרע מפתוחה מראשה לחוד או פתוחה מסופה לחוד וגראה לפרש דקאי לפרוש' מילמיה דרב דהא דלמר הלכה כדברי מי שאמר פתוחה כגון שיעשה פתוחה מראשה או פתוחה מסופה או פתוחה באלמע ומכלן ומכלן סתומה והאי

באלמע איקרי ואע"ג דבעלמא מקרי סתומה כי ה"ג לא חיישינן גבי מזהה דכיון דטעס משוס דאין זה מקומה ומתמישכ בךך דלא קאי

האיא דירושלמי אש"ס שלנו אליבא דרב. מ"ר: **במנעל** דבתחילה איבא בינייהו. אע"ג דקו"ל (ב"ב דף קד:)

רבה ורב יוסף הלכה כרז יוסף א'. מ"ר: **דירלמא** דהש"יב: פירש בקונטרס שאס חסרה מזהה שיטה אחת אי לאו

דאין מורדיין היו נוטלין שיטה אחת מס"ת ותופיין במזהה והא דלמרינן דירושלמי בפ"ק דמגילה תפילין ומזווחת אין נכתבין אלא על

עור אחד היא באלא תפר העורות זה בזה יא' ויש עוד לפרש להשלים כגון א' דפרשת שמע א' בןק עמוד והוסיק פרשת ויהי אס שמוע

נגליין שלמטה או פרשת ויהי אס שמוע א' בתחלת עמוד והוסיק שמע בנגילין שפיעלה. יא' א' מ"ר: **עמוד** מורדיין עושין. אע"ג דטהיגין

בתפילין של יד א' ד' שטיין ובשל ראש ו' שטיין ובמזהה כ"ה שטיין אס שינה לא פסול. מ"ר: א' **תפילין** ע"ה הקלף מוזהה ע"ה דוכסוקטוס.

ושנייהן פסולין אגויל וס"ת כשירה אגויל כדמוכה בפרק המזויל יין (נכתב דף עט:)

ומזווחת בפ"ק דמגילה (דף כ:)

אליבא וגבי אין בין יוס טוב לטבת דלא חשיב סקילה אי נמי משוס תפילין ומזווחת לאו מחד טעמא א' מייפסלן אגויל ולא דמו לשאשרים

דקוי מחד טעמא משוס דכתיב והיו. מ"ר: **אידי** ואידי בתפילין הא דכתביניהו אקלף במקום שיער והא דכתביניהו **אדוכסוקטוס** במקום

בשר. פירוש אף במקום גשר וה"ה במקום שיער דלא הכשיר תפילין אלא על הקלף וקשה דלא משני אלא אידי ואידי במזוזה והיו השטא שינה בזה ובוה מענין אחד דמזוזה כשירה אשנייהם ולא מייפסל כלל אלא מחמת שניו מקוס דלמאי דמויק לה אסתפילין מייפסלן

דדוכסוקטוס מתרי טעמי חדא דדיינס אקלף וחדא דדין דדוכסוקטוס אשיער והוא שינה וכתב במקום גשר וכענין זה קשה בפרק המזויל

יין (שבת דף עט:)

והא תניא תפילין על הקלף ומזוזה על דוכסוקטוס למזהה והא תניא שינה בזה ובוה פסול אידי ואידי אמזוזה הא דכתב אקלף במקום שיער

והא דכתב אדוכסוקטוס במקוס גשר והשטא קשיא דה"ל לשנויי אידי ואידי אסתפילין דכשירין אשנייהם והיו שניויא מענין אחד כענין

שפירש כאן ופירש שס הר"ר יוסף דמדלא תיירך כן נראה דתפילין אס שינה לכתוב בקלף במקוס שיער לא פסל כמו שלא פסל אס שינה ממצותן

וכתב אדוכסוקטוס ובענין זה נוכל לתרך בשמעתין דלכך לא תיירך אידי ואידי אמזוזה דכיון דכשירה כשנייה ממצוה וכתבה אקלף היה

דכשירה שככתבה אדוכסוקטוס במקוס גשר ועוד יש לתרך דלא הוי מני לשנויי הכא אידי ואידי אמזוזה יא' דכל כמה דלא אשמעינן דמזוזה

כשירה משנייהם לא שייך למיתני שינה בזה ובוה פסול אצל כל דין תפילין כדר אשמעינן ובענין זה יש לתרך בפרק המזויל יין (שס). מ"ר:

הקומץ רבה פרק שלישי מנחות

לב. ועושה ריח מלמעלה וריח מלמטה. מן הדלדסי לא פירש ושמא

כיון דכורך מאחד כלפי שמע זכריך וי' לכתחילה כדי לגזול

בתיקף כעין ס"ת. מ"ר: **והאידנא** נהוג ע"מא בתפוחות. פירש בקונטרס א' דכשיס

באלמע זו היא סתומה ואנו נוהגין להניח חלק מעט בתחילת שיטה ואחר

כך מתחיל ויהי אס שמוע ושמא גם זה קרוי סתומה ור"ת מפרש

דכשמסיים מסיים פסוק באלמע שיטה ומניח עד סוף שיטה כשיעור

למשפוחתיסם זו היא פתוחה ואס לא נשמיר בנסוף שיטה כשיעור חלק

למשפוחתיסם מניח שיטה שניה ומתחיל וכותב בשלישית וזו היא

פתוחה וסתומה כל שכותב בתחלת שיטה וסוף שיטה ומניח חלק באלמע

כדי לכתוב זו שס שתי אותיות או יותר וזו היא סתומה סדורה כל שכותב

והולך השיטה עד תליה או עד שלישיה ומניחה ומתחיל לכתוב

בשיטה שתחתיה כנגד הנחה של שיטה העליונה וזו היא סדורה זה מלא

ר"ת בסידור קדמונים ובנסכת סופרים מלא חסו היא פתוחה כל

שלא המחיל בראש השיטה ואסו היא סתומה כל שהניח באלמע שיטה

וכמה יניח בראש שיטה ויהא נקראת פתוחה כדי לכתוב שס של ג' אותיות

גמר כל הפרשה בסוף הדף א' ושיר שיטה אחת מלמעלה ואס שיר מלמטה

כדי לכתוב שס של ג' אותיות מתחיל מלמעלה ועוד דירושלמי בפ"ק דמגילה

קאלמר דהדיא דפתוחה מראשה פתוחה אס שמוע בנסוף הדף א' ושיר שיטה אחת מלמעלה ואס שיר מלמטה

כדי לכתוב שס של ג' אותיות מתחיל מלמעלה ועוד דירושלמי בפ"ק דמגילה

קאלמר דהדיא דפתוחה מראשה פתוחה אס שמוע בנסוף הדף א' ושיר שיטה אחת מלמעלה ואס שיר מלמטה

כדי לכתוב שס של ג' אותיות מתחיל מלמעלה ועוד דירושלמי בפ"ק דמגילה

קאלמר דהדיא דפתוחה מראשה פתוחה אס שמוע בנסוף הדף א' ושיר שיטה אחת מלמעלה ואס שיר מלמטה

כדי לכתוב שס של ג' אותיות מתחיל מלמעלה ועוד דירושלמי בפ"ק דמגילה

קאלמר דהדיא דפתוחה מראשה פתוחה אס שמוע בנסוף הדף א' ושיר שיטה אחת מלמעלה ואס שיר מלמטה

כדי לכתוב שס של ג' אותיות מתחיל מלמעלה ועוד דירושלמי בפ"ק דמגילה

קאלמר דהדיא דפתוחה מראשה פתוחה אס שמוע בנסוף הדף א' ושיר שיטה אחת מלמעלה ואס שיר מלמטה

כדי לכתוב שס של ג' אותיות מתחיל מלמעלה ועוד דירושלמי בפ"ק דמגילה

קאלמר דהדיא דפתוחה מראשה פתוחה אס שמוע בנסוף הדף א' ושיר שיטה אחת מלמעלה ואס שיר מלמטה

כדי לכתוב שס של ג' אותיות מתחיל מלמעלה ועוד דירושלמי בפ"ק דמגילה

קאלמר דהדיא דפתוחה מראשה פתוחה אס שמוע בנסוף הדף א' ושיר שיטה אחת מלמעלה ואס שיר מלמטה

כדי לכתוב שס של ג' אותיות מתחיל מלמעלה ועוד דירושלמי בפ"ק דמגילה

קאלמר דהדיא דפתוחה מראשה פתוחה אס שמוע בנסוף הדף א' ושיר שיטה אחת מלמעלה ואס שיר מלמטה

כדי לכתוב שס של ג' אותיות מתחיל מלמעלה ועוד דירושלמי בפ"ק דמגילה

קאלמר דהדיא דפתוחה מראשה פתוחה אס שמוע בנסוף הדף א' ושיר שיטה אחת מלמעלה ואס שיר מלמטה

כדי לכתוב שס של ג' אותיות מתחיל מלמעלה ועוד דירושלמי בפ"ק דמגילה

קאלמר דהדיא דפתוחה מראשה פתוחה אס שמוע בנסוף הדף א' ושיר שיטה אחת מלמעלה ואס שיר מלמטה

כדי לכתוב שס של ג' אותיות מתחיל מלמעלה ועוד דירושלמי בפ"ק דמגילה

קאלמר דהדיא דפתוחה מראשה פתוחה אס שמוע בנסוף הדף א' ושיר שיטה אחת מלמעלה ואס שיר מלמטה

כדי לכתוב שס של ג' אותיות מתחיל מלמעלה ועוד דירושלמי בפ"ק דמגילה

קאלמר דהדיא דפתוחה מראשה פתוחה אס שמוע בנסוף הדף א' ושיר שיטה אחת מלמעלה ואס שיר מלמטה

כדי לכתוב שס של ג' אותיות מתחיל מלמעלה ועוד דירושלמי בפ"ק דמגילה

קאלמר דהדיא דפתוחה מראשה פתוחה אס שמוע בנסוף הדף א' ושיר שיטה אחת מלמעלה ואס שיר מלמטה

כדי לכתוב שס של ג' אותיות מתחיל מלמעלה ועוד דירושלמי בפ"ק דמגילה

קאלמר דהדיא דפתוחה מראשה פתוחה אס שמוע בנסוף הדף א' ושיר שיטה אחת מלמעלה ואס שיר מלמטה

כדי לכתוב שס של ג' אותיות מתחיל מלמעלה ועוד דירושלמי בפ"ק דמגילה

קאלמר דהדיא דפתוחה מראשה פתוחה אס שמוע בנסוף הדף א' ושיר שיטה אחת מלמעלה ואס שיר מלמטה

כדי לכתוב שס של ג' אותיות מתחיל מלמעלה ועוד דירושלמי בפ"ק דמגילה

קאלמר דהדיא דפתוחה מראשה פתוחה אס שמוע בנסוף הדף א' ושיר שיטה אחת מלמעלה ואס שיר מלמטה

כדי לכתוב שס של ג' אותיות מתחיל מלמעלה ועוד דירושלמי בפ"ק דמגילה

קאלמר דהדיא דפתוחה מראשה פתוחה אס שמוע בנסוף הדף א' ושיר שיטה אחת מלמעלה ואס שיר מלמטה

כדי לכתוב שס של ג' אותיות מתחיל מלמעלה ועוד דירושלמי בפ"ק דמגילה

א ומי' פ"ה מהלכות מזהב הל"א טושיע יו"ד ס' רפח ספ"ק א:

קלח ב מ"י שס ה"ב טושיע שס ספ"ק י:

קלש ג מ"י שס הלכה א טושיע יו"ד ס' רל:

קב ד מ"י פ"ה מהל' תפילין וס"ת ה"ל ח ט טמנ עשין סה טושיע יו"ד ס' רנח ספ"י ג:

קבא ה מ"י שס טושיע א"ח"ס ס' לב ספ"י ז:

שיטה מקובצת (הושך)

פתוחה ואמר אכא דיעושין פרישיותו סתומה לכך נראה דטוב שלא יניח ריח בסוף שיטה אחר ובשערין כדי שיעור. ושיעור ריח אורי פרשה י"א כשיעור לכתוב בו למשפוחתיסם כ' וי"א ב"ר לכתוב ג' אותיות והי"א מאוריליי"ש מצא בפסכת סופרים ישן כמו בסדר הקדמונים איזה פתוחה כל פסוקה באמצע השיטה. חוס' אחרות: א) חולצין במנעל. מנעל הוא מעור דק ואיכא למגור אטו מנעל המורשע שאינו חופה הרגל: א) מנעל להתחיל כ' א"ג' דלישטא בתורה מתר' להתחילה לחלק במנעל עד שיבא אליהו מ"ם טוב לחור אחרי בנדל מעור עבה. חוס' אחרות: א) להשלים כגון שכבת בסוף דף של ס"ת (מקצה) פרישת שמע והוא מסיימה בנגילין ועושה פרישת סתומה וכותב והיה אס שמוע. חר"ה: ו) אידי ואידי בתפילין והא דכתב אדוכסוקטוס במקום בשר. חר"ה: במקום שיער אלא ברבוא נקט דאע"ג דיעקר מצות כתיבת תפילין הוא אקלף במקום בשר אלא דוכסוקטוס אף אף במקום בשר וכ"ש במקום שיער דיעקר מצות כתיבת תפילין במקום בשר הוא וא"ת אמאי לא קאמר אמוזה שינה בזה ובזה פסול אדוכסוקטוס במקום בשר ואקלף במקום בשר נמי פסול ומשכחת שיער נמי מורדין עושין כגון שנכתבו אקלף ובמקום בשר ואמר חר"ר יוסף דאין זה פסול כיון דתפילין מזהה אדוכסוקטוס במקום בשר להכשיר אקלף במקום בשר דברבה עיקר מצות כתיבת מזהה במקום בשר. ועוד אומר רבינו נתנאל דשינה בזה ובה פסול משמע כג'

מקומות שינה חזי בהו חר"ה (תר"ן) חלת ובמזהה לא משכחת להספיל שלישית

חוס' אחרות. וד"ל חר"ה אידי ואידי תפילין. וא"ת

לישני אידי ואידי במזהה ופי' חר"ר יוסף דכיון דשינוי אחד כשר במזוזה משמע

ליה דכל השינויים כשרים בה ע"מ' דכיון דמקום המוכרח במזוזה שורא נכתב על דוכסוקטוס הוא תחת שאף

על' (כל) הקלף כשר אין לה לפסול מקום שיער בקלף

במזוזה וחר"ר נתנאל פ' דשינה בזה ובזה פסול משמע

שליש פסול'ם והא לא נמצא אלא בתפילין ולא הבנתי.

ע"כ: ו) ובשערין. חסום צד שמאל של שיטה חיתב הוא

ל"ש: ו) לפיכך אינו עושה אותן פתוחות: א) חיתב זה

נמחק: א) אטבא דספרי אות י' נמחק: א) ויורה. כן

שחולצין במנעל ותיבת וכו' נמחק: א) מכלל. דער שיבא אליהו וזהו חולצין בו חס"ד:

א) עושין. לא לעשות מזהה כ"ה ספ"ה דלעולם פתוחות

מורדיין עושין תפילין מזהה חס"ד: ד' והתניא. אס שינה: א) חס' העורות זה בזה. אבל תחת ל' חס' ב' כגון.

אם גמר פרשה שמע בסוף עמוד: א) בנגילין שלמעלה. אם לא דאין מורדיין עושין: יע' אידי ואידי אמזוזה. כל כמה אות ד' נמחק: